

CZYM SĄ PRAWA DZIECKA

Istota praw dziecka

W 1948 roku ONZ proklamowało Powszechną Deklarację Praw Człowieka. W tym dokumencie zostały określone podstawowe prawa człowieka. Prawa człowieka przysługują każdemu człowiekowi bez względu na narodowość, religię czy wiek. Dzieciom przysługują więc takie same prawa jak dorosłym. Jednak w 1989 roku uznano, że dzieci ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną potrzebują specjalnego traktowania i troski, potrzebują wobec tego „własnego dokumentu” określającego ich prawa - tak powstała *Konwencja o prawach dziecka*. Prawa zawarte w *Konwencji* przysługują każdemu dziecku i nikt nie może je ich pozbawić.

Niezależnie od praw dziecka określonych w *Konwencji o prawach dziecka*, każde dziecko jest chronione przez obowiązujący w danym państwie system prawny. O ile prawa dziecka dotyczą relacji dziecko Państwo o tyle inne sfery życia dziecka i ich ochrona jest regulowana przez odpowiednie kodeksy i ustawy. W przypadku nieprzestrzegania *Konwencji o prawach dziecka* mówimy o naruszeniu praw dziecka np: utrudnianie dziecku z niepełnosprawnością dostępu do edukacji. W przypadku nieprzestrzegania obowiązującego prawa np przemocy rówieśniczej – pobiciu lub okradzeniu dziecka mówimy o naruszeniu prawa.

Relacja państwo-dziecko

Prawa dziecka dotyczą relacji Państwo dziecko. Oznacza to, że państwo musi zapewnić dziecku możliwość korzystania z przysługujących mu praw, a wszystkie instytucje państwowe i ich przedstawiciele: np. policjanci, sędziowie, lekarze, nauczyciele, urzędnicy... etc muszą przestrzegać praw dziecka bo tak stanowi prawo. Na przykład jeżeli mówimy o prawie do prywatności oznacza ono między innymi, że pielęgniarka nie może przekazywać danych o zdrowiu dziecka osobom nieupoważnionym, informacje o problemach z nauką powinny być przekazywane bezpośrednio rodzicom czy opiekunom dziecka a nie podczas spotkania z innymi rodzicami. Prawo do wyrażania własnych poglądów w sprawach, które dotyczą dziecka oznacza, że państwo powinno umożliwić dziecku swobodę wypowiedzi np. w postępowaniu przed sądem, gdy dochodzi do decyzji o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej (zależy od wieku dziecka) ale również na poziomie podejmowania decyzji lokalnych np. gdzie powinien znajdować się plac zabaw, boisko etc. Jeżeli nauczyciel uderzy dziecko zostały naruszone prawa dziecka, jeżeli dziecko pobije dziecko zostało naruszone prawo.

Prawa dziecka a relacje z rodzicami

Prawa dziecka określone w *Konwencji o prawach dziecka* nie kolidują z prawem rodziców do wychowywania dzieci zgodnie z ich wartościami i światopoglądem, chyba, że dochodzi do sytuacji niebezpiecznych, groźnych dla dziecka lub niezgodnych z prawem: zaniedbania, krzywdzenia, zmuszania do pracy zarobkowej, unikania obowiązku szkolnego etc.....

To najczęściej rodzice lub opiekunowie reprezentują dziecko przed organami państwa i jako pierwsi zgłaszają łamanie jego praw.

Czy znajomość praw dziecka wpływa na jego życie

Dziecko znające swoje prawa jest w stanie świadomie z nich korzystać. Zaczyna rozumieć, że jest traktowane przez Państwo podmiotowo a nie przedmiotowo, że ma prawa, które muszą być respektowane. To niezwykle ważne bo w ten sposób budujemy społeczeństwo obywatelskie. Jednocześnie dziecko świadome swoich praw jest w stanie łatwiej obronić się przed przemocą, krzywdzeniem, dyskryminacją bo wie, że ma do tego prawo i że są instytucje, które powinny mu pomóc.

Prawa a obowiązki

Prawa dziecka i obowiązki to dwie odrębne rzeczy. To, że dziecko ma prawa określone w *Konwencji o prawach dziecka* nie zależy od tego czy wykonuje swoje obowiązki czy nie (choć powinno to robić). Prawa dziecka nie powinny naruszać lub ograniczać praw innych.

Konwencja o prawach dziecka

Najważniejszym aktem prawnym, który określa prawa dziecka jest *Konwencja o prawach dziecka*. Potocznie nazywa się ją światową konstytucją praw dziecka. Została uchwalona 20 listopada 1989 roku przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych. Wszystkie 192 kraje, które zdecydowały się ratyfikować ten dokument, zobowiązały się do respektowania i realizowania jego zapisów. Polska uczyniła to w 1991 roku.

Konwencja jest dokumentem w pewnym sensie rewolucyjnym bo po raz pierwszy zostały w niej uwzględnione prawa i wolności osobiste dziecka takie jak np. prawo do prywatności, swobody wypowiedzi etc. Konwencja wprowadziła też mechanizm kontroli respektowania praw dziecka przez poszczególne państwa. Są one zobowiązane do składania raportów z wykonywania Konwencji, rozpatrywanych następnie przez specjalnie powołany w tym celu Komitet Praw Dziecka z siedzibą w Genewie.

Konwencja zakłada, że dzieci nie są w pełni dojrzałe i na tyle świadome, by same mogły o siebie zadbać, przez co należy im się szczególna opieka i ochrona. Najważniejszymi zasadami, którymi kierowali się twórcy Konwencji są : zasada kierowania się zawsze dobrem dziecka oraz zasada równości wobec prawa wszystkich dzieci niezależnie od pochodzenia, koloru skóry czy wyznania.

Polska była inicjatorem i pomysłodawcą stworzenia Konwencji o prawach dziecka dlatego też spoczywa na nas szczególna rola, aby prawa dziecka były w Polsce znane i przestrzegane.

